

A

ni oli ikka seesama: kõnnin mööda ääretut, lõputut, piiritut Venemaa põldu, märkan eespool valget ratsut, suundun tema poole, tunnen, et see on väga eriline ratsu, kõikide ratsude ratsu – ilus, tark, välejalgne; kiirustan, aga ei jõua järele, kiirendan sammu, karjun, kutsun ning äkitselt mõistan, et selles hobuses on kogu mu tulevik, kogu mu saatatus, kogu õnn, et ma vajan teda nagu õhku; jooksen ja jooksen ja jooksen tema kannul, kuid ta vaid kaugeneb, lahkub kedagi või midagi märkamata aeglaselt, lahkub jäädavalt, lahkub minu juurest, lahkub igaveseks, lahkub pöördumatult, lahkub, lahkub, lahkub ...

Ärkan mobla helina peale:

Nuudihoop – karje.

Teine hoop – oie.

Kolmas – korin.

Pojarok salvestas selle Salaprikaasis – siis kui Kaug-Ida vojevoodi piinati. See muusika äratas isegi surnu üles.

„Komjaga kuuleb,” panen külma mobla unesooja kõrva vastu.

„Olge terve, Andrei Danilovitš. Korostõljev tülitab,” elavneb Saadikute Prikaasi vana djaki hääl ja kohe ilmub mobla kõrvale õhku tema vuntsilis-murelik larhv.

„Mis vaja?”

„Söandan teile meelde tuletada, et täna õhta on Albaania saadiku vastuvõtt. Oleks vaja ettevalmistusi teha.”

„Tean, tean,” pomisen pahaselt, ehkki ausalt öeldes – unustasin.

„Vabandage tülitamise pärast. Teenistus.”

Panen mobla tumba peale. Mida paganat tuleb Saadikute Prikaasi djakk mulle mu kohustusi meelde tuletama!? Ah-jaa, muidugi ... nüüd viib ju kätepesemise talitust läbi Saadikute Prikaas. Läks meelest ära ... Silmad ikka veel kinni, viskan jalad üle voodiääre rippu ja liigutan pead – see on eilsest alles raske. Leian kobades kellukese ja helistan. On kuulda, kuidas Fedka hüppab seina taga lavatsilt maha, rahmeldab, täristab nõudega. Istun, pea ei ole ikka veel valmis ärkama. Eile tuli jälle täiega panna, kuigi andsin vande, et edaspidi joon ja tõmban triipu ainult koos meie omadega, tegin isegi 99 patukahetsuskummarid Uspenski katedraalis, palvetasin püha Bonifatiuse poole. Kassi saba alla! Mis teha, kui ma ei suuda okolnitši Kirill Ivanovitšile ära öelda. Ta on tark mees. Ja oskab anda head nõu. Aga mina, erinevalt Pojarokist ja Sivolaist, hindan elukogenud inimesi. Võin lõpmatuseni kuulata Kirill Ivanovitši lugusid, kuid ilma *kokošata*¹ pole ta just eriti jutukas ...

Fedka astub tuppa:

„Olge terve, Andrei Danilovitš.”

Teen silmad lahti.

Fedka seisab, kandik käes. Tema larhv on loppis ja tobe – nii nagu alati hommikuti. Kandikul on tavapärase pohmelli-hommiku kraam: klaas heledat kalja, pits viina, pool klaasi hapukapsa soolvett. Joon kapsavee ära. Ninas kipitab ja põselihased tõmbuvad krampi. Hingan välja ja viskan viina sisse. Silmanurkadesse tulevad pisarad, mis laiali valgudes muudavad mu

¹ Kokaiin (vene släng).

ees oleva Fedka lõusta hägasaks. Tuleb meelde *peaaegu* kõik – kes ma olen, kus ja milleks. Viivitan hetke, ettevaatlikult ohates. Joon kalja peale. Möödub Suure Liikumatus minut. Rõhatan valjult, oigega. Pühin pisaraid. Ja nüüd mäletan juba kõike.

Fedka korjab kandiku ära, laskub põlvele ja ulatab käe. Toetun, ajan ennast püsti. Fedka haiseb hommikuti veel hullemini kui õhtuti. See on tema keha *põhiolemus* ning selle eest ei pääse kuhugi. Peksmine siin ei aita. Ringutan ja lähen ägisedes ikonostaasi juurde, panen ikoonilambi põlema, laskun põlvili. Loen hommikupalvet, teen kummardusi. Fedka seisab minu taga, haigutab ja lööb risti ette.

Pärast palvetamist tõusen Fedkale toetudes üles. Lähen vannituppa. Pesen näo sinna toodud kaevuveega, milles ujuvad jäätükid. Vaatan peeglisse. Nägu on kergelt paistes, ninasõõrmetel sinakad soonekesed, juuksed sassis. Meelekohtadel paistab juba esimest halli. Varavõitu minu vanuse kohta. Kuid pole midagi parata – selline see meie töö kord juba on. Raske amet – riigi teenimine ...

Käinud ära suurel ja väiksel hädal, ronin mullivanni, lülitan programmi sisse, toetan pea mõnusale soojale peatoele. Silmitsen laemaalingut: tüdrukud korjavad aias kirsse. See rahustab. Vaatan nende neitsilikke jalgu, küpsete kirssidega täidetud korve. Vann saab vett täis, vesi hakkab minu keha ümber vahutama ja mullitama. Viin seest, vaht väljastpoolt toibutavad mind tasapisi. Veerand tunni pärast mullitamine lõpeb. Laman veel veidi. Vajutan nuppu. Fedka tuleb lina ja hommikumantliga. Aitab mul vannist välja ronida, keerab lina sisse ja mähib hommikumantlisse. Astun söögituppa. Tanjuška serveerib seal juba hommikusööki. Taamal seinal on pildipurk. Annan häälekalt korralduse:

„Uudised!”

Pildipurk süttib, muutub kuldse kahepealise kotkaga helesini-valge-punaseks Isamaa lipuks, Ivan Suure kellatorni kellad löövad. Lonksan vaarikateed ja vaatan uudiseid: Lõunamüüri on Põhja-Kaukaasia lõigus prikaasi- ja semstvoametnikud jälle vargusega vahele jäänud, Kaug-Ida Torujuhe jääb suletuks, kuni jaapanlased palvekirja kirjutavad, hiinlased laiendavad oma asundusi Krasnojarskis ja Novosibirskis, kohtuprotsess Uurali kroonukassa rahavahetajate üle jätkub, tatarlased ehitavad Valitseja Juubeliks nutikat paleed, taibud Tohtrite Akadeemiast on lõpetamas tööd vananemisgeeni kallal, Muromi guslimängijad annavad Moskvast kaks kontserti, krahv Trifon Bagrationovitš Golitsõn peksis oma noort naist, Svjato-Petrogradi Sennõi väljakul jaanuaris ihunuhtlust ei anta, rubla tugevnes jüaani suhtes veel poole kopika võrra.

Tanjuška toob lauale sõrnikeid, aurutatud naerist meega ja kisselli. Erinevalt Fedkast on Tanjuška kena ja hurmavalt lõhnav. Tema seelikud kahisevad rahustavalt.

Kange tee ja kuremarjakissell toovad mind lõplikult elule tagasi. Päästev higi hakkab voolama. Tanjuška ulatab mulle tema enda tikitud rätiku. Kuivatan nägu, tõusen laua tagant üles, teen ristimärgi ja tänan Issandat toidu eest.

On aeg asuda asja juurde.

Kohaletulnud habemeajaja juba ootab rõivatoas. Suundun sinna. Vaikiv jässakas Samson kummardab ja paneb mind peegli ette istuma, masseerib mu nägu ja hõõrub lavendliõliga kaela. Ta käed on, nii nagu kõigil habemeajajatel, vähemeeldivad. Kuid ikkagi pole ma põhimõtteliselt nõus küünik Mandelštamiga: võim pole üldsegi mitte „tõlgastav kui sirusniku käed”. Võim on suurepärase ja ligitõmbava nagu neitsist kullaketraja rüpp. Aga habemeajaja käed ... mis teha – naistel pole ette nähtud meie habemeid ajada. Samson laseb mu põskedele oranžist balloonist

habemeajamisvahtu „Tšingis-khaan”, hõõrub selle ülihooolikalt laiali, võtab habemenoa, teritab seda hoogsalt vastu rihma ning alumist huult hammustades ja sihtides alustab sujuvalt ühtlaste liigutustega vahu mahakraapimist. Vaatan ennast. Põsed pole enam *mitte väga* värsked. Nende kahe aastaga olen pool puuda alla võtnud. Sinised laigud silmade all on muutunud tavaliseks. Kõiki meid piinab krooniline magamatus. Eelmine öö ei olnud ses suhtes mingi erand.

Vähemeeldivad käed panevad mu näole piparmündiga immutatud kuuma rätiku. Samson kuivatab mu näo hooolikalt ära, paneb põskedele puna, keerab tuka lokki, laseb lakki peale, puistab heldelt kuldset puudritolmu, paneb paremasse kõrva kaaluka kuldse kõrvarõnga – kõrata kellukese. Niisugust kõrvarõngast kannavad ainult meie omad. Ja mitte ükski maiskonna-, prikaasi-, streletsi-, duuma- või aadlinäru ei julge isegi mitte jõulukarnevalil sellist kellukest kanda.

Samson piserdab mulle pähe „Metsikut õuna”, kummardab vaikides ja läheb välja – tema habemeajamistöe on tehtud. Kohe ilmub Fedka. Lõust on tal endiselt loppis, kuid ta on jõudnud puhta särgi selga tõmmata ning hambad ja käed ära pesta. See tähendab, et ta on valmis mind rõivastama. Panen peopesa rõivakapi luku vastu. Lukk piiksub, vilgutab punast tulukest, suur tammepuust uks sõidab kõrvale. Igal hommikul saan näha kõiki oma kaheksatteistkümmet rüüd. Nende nägemine teeb reipamaks. Täna on tavaline tööpäev. Järelikult – tööõivad.

„Teenistusrüü,” poetan Fedkale.

Ta võtab rüü rõivakapist välja ja hakkab mind riietama: kõigepealt valge tikitud ristidega alussärk, siis viltuse kraega erapunane siidsärk, kuldse ja hõbedase lõngaga tikitud brokaatkuub nugisenahast äärisega, sametpüksid, vasega sepistatud punased safjannahast saapad. Brokaatkuue peale paneb Fedka mulle selga

veel pikkade hõlmadega mustast koredast kalevist vatiga tepitud kaftani.

Heidan veel pilgu peeglisse ja sulen kapi ukse.

Lähen esikusse, vaatan kella: 8.03. Aega on. Esikus ootavad mind juba saatjad: lapsehoidja Georgi Võidutooja ikoonikesega ja Fedka mütsi ning vööga. Panen sooblinahkse äärega mustast sametist mütsi pähe ning lasen ennast võotada laia nahkrihmaga. Vööl on vasakul pool vaskses tupes kinžall ja paremal Rebhoff puust kabuuris. Hoidja õnnistab mind samal ajal:

„Andrjušenka, hoidku sind Pühim Jumalaema, püha Nikolai ja kõik Optinski kloostri pühamehed!”

Ta terav lõug väriseb, helesinised veekalkvel silmad vaatavad mind hardusega. Löön risti ette ja suudlen püha Georgi ikooni. Hoidja paneb mulle kaasa Novodevitši kloostri nunnade kuldse niidiga mustale lindile tikitud palve „Issand, sina oled meile olnud eluasemeks” – see hoiab ja kaitseb mind. Ilma selle psalmita ma kodunt välja *asju* ajama ei lähe.

„Võitu vastaliste üle,” pomiseb Fedka risti ette lüües.

Tagakambrist piilub Anastassia: punase-valgekirju sarafan, pruun pats üle parema õla, smaragdrohelised silmad. Õhetavatest põskedest on näha: muretseb. Nüüd löi silmad maha, kummardas järsult, nii et kõrge rind võbeles, ja kadus tammest ukse taha. Ah, kuis süda võpatab sellest neitsilikust kummar-dusest: nagu läbi sooja udu meenub ülemöödunud öö, taaselus-tuvad magusad oiged ja sosinad mu kõrvus, kuuma neiukeha puudutused, mis panevad vere soontes kihama.

Aga töö eelkõige.

Ning tegemisi on täna kuhjaga. Ja siis veel see Albaania saadik ...

Lähen eeskotta. Sinna on kogunenud juba kogu teenijarahvas: karjatalitajad, köögitudruk, kokk, kojamees, koerapoiss, valvur, majahoidja:

„Olge terved, Andrei Danilovitš!”

Kõik teevad vööni kummarduse. Noogutan neile mööda-minnes. Põrandalauad nagisevad. Rautatud uks avaneb. Astun õue. Päev paistab olevat päikeseline, kerge pakasega. Kuuskedele, aiale ja vahitornile on ööga lumevaip laotunud. Hea, kui on lumi! Lumi katab maised patud. Isegi hing muutuks temast justkui puhtamaks.

Päikese käes silmi kissitades vaatan õue peal ringi: ait, heinaküün, laut, tall – kõik on korralik, tugev. Karvane hundikoer rebib ketti, hurdad kiunuvad maja taga aedikus, laudas kireb kukk. Õu on puhtaks pühitud, hanged akuraatsed nagu paastukuklid. Väravas seisab mu mersu – erepunane nagu mu särk, madal, säravpuhas. Läbipaistev kabiin helgib päikese käes. Auto kõrval ootab tallipoiss Timohha penipeaga, kummardab:

„Andrei Danilovitš, kiitke heaks!”

Näitab mulle tänast koerapead: sakris karvaga hundimurdja, silmad kustunud, keel härmas, hambad kollased, tugevad. Sobib.

„Käib küll!”

Timohha kinnitab osavalt pea mersu pörkelaua ja luua pakiruumi külge. Panen peopesa mersu lukule, läbipaistev katus tõuseb üles. Sätin end istuma musta nahaga kaetud poollebaskil istmele. Panen rihma kinni. Käivitan mootori. Värav avaneb minu ees. Sõidan välja, kihutan mööda kitsast ja sirget teed, kahel pool kõrge lumine kuusik. Ilus! Kaunis koht. Näen peeglist oma häärberit kaugenemas. See on hea vaimuga maja. Olen siin elanud ainult seitse kuud, aga selline tunne, nagu oleksin selles majas sündinud ja üles kasvanud. Varem kuulus see mõis Kroonukassa Prikaasi asevarahoidjale Stepan Ignatjevitsš Gorohhovile. Kui ta Kroonukassa Suure Puhastuse ajal ebasoosingusse sattus ja *libastus*, siis saime ta kätte. Tol kuumal suvel lendas palju varahoidjate päid. Bobrovi koos viie käsilasega veeti raudpuuris mööda Moskva tänavaid, siis peksti rooskadega ja

hiljem raiuti Punasel väljakul pea maha. Pooled Kroonukassa omadest saadeti Moskvast Uurali taha. Tööd oli palju ... Gorohhovi veeti siis – nii nagu ette nähtud – alguses näoli mööda sõnnikut, topiti suu rahapabereid täis ja õmmeldi kinni, perse pisteti põlev küünal ja riputati ta seejärel mõisa värava külge. Peret ei lubatud puutada. Aga koht kirjutati minu nimele. Meie Valitseja on õiglane. Ja Jumal tänatud!